

ESA
Nils Brown
010-479 40 26

BESLUT

Regeringskansliet
Miljödepartementet
Klimatenheten

Miljömålsberednings delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck, SOU 2022:15

Statistikmyndigheten SCB:s yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet som statistikproducent, inklusive synpunkter som rör uppgiftslämnarbördan. SCB har expertkunskap inom miljöekonomi och miljöstatistik och arbetar specifikt med:

- Konsumtionsbaserad miljöpåverkan, inom SCB:s anslag för statistikområdet miljöekonomi och hållbar utveckling
- Sveriges territoriella växthusgasutsläpp, som partner i SMED konsortiet (Svensk MiljöEmissionsData) på uppdrag av statistikansvarig myndighet Naturvårdsverket

1 Sammanfattning

SCB är positiva till utredningens förslag att utveckla SCB:s officiella statistik om konsumtionsbaserade utsläpp, att ta fram statistik för att stödja en bedömning av Sveriges exports climateffekt och att bidra till en vidareutveckling av miljöspendanalysen över klimatpåverkan från offentlig upphandling. SCB bedömer att förslag i utredningens kapitel 8, 9 och 13 berör SCB:s anslagsfinansierade verksamhet inom statistikområdet miljöekonomi och hållbar utveckling. SCB:s huvudsakliga synpunkt är att utredningens förslag innebär ett utökat uppdrag för myndigheten som skulle kräva ett betydande resurstillskott.

2 Utredningens förslag att SCB utvecklar den officiella statistiken över klimatpåverkan från konsumtion, Kap. 8

SCB instämmer i utredningens bedömning att SCB:s officiella statistik om konsumtionsbaserade utsläpp i dess nuvarande form är av en sådan kvalitet att den möjliggör uppföljning av trender och mål på övergripande nivå. SCB anser dessutom att statistiken i dess nuvarande form möjliggör en jämförelse av klimatpåverkan från olika branscher med konsumtionsperspektiv.

SCB är positiva till utredningens förslag att utveckla statistiken över klimatpåverkan från konsumtion (8.11.1). Hittills har utvecklingsarbetet av konsumtionsbaserade utsläpp främst bedrivits med extern finansiering (från t.ex. Eurostat och inom forskningsprojekt via Vinnova,

Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten). Vidare instämmer SCB i behovet att bättre kunna följa och bidra till internationellt utvecklingsarbete för att standardisera beräkningar, att utveckla konsumtionsbaserade indikatorer och att utveckla internationella databaser.

SCB instämmer med utredningen att det finns ett flertal olika områden där detaljnivån för statistiken kan förbättras, t.ex. inom flyg, cement och livsmedel. Det finns också områden där metoderna för statistikframtagning kan utvecklas. SCB instämmer också i att kompletterande indikatorer med konsumtionsperspektiv kan vara intressanta, exempelvis fossilbränsleanvändningen, förädlingsvärde, sysselsättning och klimatpåverkan från det finansiella systemet.

Sammantaget innebär förslagen i kapitel 8 nya arbetsuppgifter för SCB som inte ryms inom den nuvarande anslagsfinansierade verksamheten. En säkrad anslagsfinansiering är en förutsättning för att kunna genomföra förslagen om utveckling av statistikproduktion inom konsumtionsbaserade utsläpp och för att kunna vara med och driva statistikutvecklingen internationellt.

När det gäller utredningens skrivning om att Naturvårdsverket behöver få tillgång till statistiken innan den publiceras vill SCB framhålla att handlingar som ännu inte är färdigställda (jfr 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen) men som ändå lämnas ut från en myndighet som regel blir allmänna handlingar redan vid utlämnandet, och att de då också omfattas av offentlighetsprincipen. SCB konstaterar även att det inte stämmer överens med det allmänna rådet till 3 § Statistiska centralbyråns föreskrifter och allmänna råd (SCB-FS 2002:16) för offentliggörande m.m. av officiell statistik att ge användare tillgång till officiell statistik innan publicering. Där anges att "En lika behandling av användarna förutsätter att statistiken blir tillgänglig för alla användare vid samma tidpunkt." Även den statistiska principen om opartiskhet i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik m.m. samt principen om opartiskhet och objektivitet (6.7) i Riktlinjer för europeisk statistik behöver beaktas, se skäl 20 och artikel 11 i förordning (EG) nr 223/2009. SCB är positiva till att ta fram djupare analyser över statistiken om Sveriges konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp genom ett nära samarbete med Naturvårdsverket.

3 Utredningens förslag att SCB arbetar med uppföljning av exportens effekt på de globala utsläppen, Kap. 9

SCB är positiva till utredningens förslag att SCB tillsammans med Naturvårdsverket och andra aktörer ska utveckla och producera ny statistik som grund för bedömning av exportens effekt på de globala utsläppen (9.9.1). SCB publicerar redan data om växthusgasutsläpp som uppstår från produkter som Sverige exporterar.

SCB vill tillföra att det i dagsläget inte finns några internationella standarder när det gäller att ta fram statistik för att följa upp exportens effekter på de globala utsläppen. Vid ett utvecklingsarbete blir det därför viktigt att utvärdera huruvida en sådan statistik kan uppfylla kvalitetskraven för officiell statistik samtidigt som statistikens kvalitet behöver sättas i relation till statistikens ändamål och användarnas behov. Det är också viktigt att etablera samsyn mellan berörda aktörer samt att den nya metoden grundas i miljövetenskaplig och ekonomisk forskning.

4 Utredningens förslag att SCB utvecklar miljöspendanalysen, Kap. 13

SCB är positiva till utredningens förslag att SCB i samarbete med Upphandlingsmyndigheten ska utveckla miljöspendanalysen för uppföljning av det nya etappmålet för utsläpp från offentlig upphandling (13.24.7). Även detta innebär ett utökat uppdrag för SCB.

5 Utredningens övriga förslag med påverkan på SCBs verksamhet

SCB bedömer att ytterligare nya arbetsuppgifter för SCB kan uppstå kopplat till utredningens förslag, även där SCB inte nämns explicit. Följande förslag skulle kunna medföra ytterligare arbetsuppgifter för SCB:

- de nya uppföljnings-, redovisnings- och utvärderingsprocesser som föreslås i samband med de nya strecksatserna till generationsmålet (Kap. 10, s. 408)
- uppföljningen av det nya etappmålet för utsläpp från offentlig upphandling (13.24.2)
- stöd och koordinering med Naturvårdsverket och övriga aktörer vid framtagning av scenarier för konsumtionsbaserade utsläpp och konsumtionsbaserade effektbedömningar (8.11.2) samt scenarier för exportens klimateffekt och effektbedömningar på exportens klimateffekt (9.9.2)

- stöd och koordinering i processer och metoder för att eliminera dubbelräkning vid beräkning av internationell klimatnytta där den svenska exportens climateffekter kan ingå (10.3)
- Koordinering med Naturvårdsverket enligt utredningens förslag att Naturvårdsverket ska ta fram analyser över utvecklingstrender i statistiken (Kap. 8, s. 377)

6 Konsekvenser av förslagen om statistikutveckling

En implementering av förslagen i utredningen skulle initialt kräva utvecklingsarbete och därefter löpande arbete för fortsatt statistikproduktion. En mycket grov bedömning utifrån förslagen i utredningen är att implementering och fortsatt löpande arbete skulle kräva motsvarande ungefär fem årsarbetskrafter på SCB. För en mer exakt beräkning behövs en precisering av arbetsinnehåll och förväntat resultat i dialog med regeringen och berörda myndigheter.

SCB bedömer att den metodutveckling som krävs gällande dataframtagning och analyser på ett effektivt sätt skulle kunna organiseras genom ett forskningsprogram liknande det första PRINCE-projektet. Ett sådant program skulle möjliggöra samverkan med relevanta forskningsaktörer i Sverige och utomlands och också möjliggöra förankring hos andra myndigheter och viktiga exportaktörer. Samtidigt skulle Sveriges och SCB:s ledande roll i utveckling av statistik om konsumtionens miljöpåverkan kunna stärkas.

SCB vill också uppmärksamma att uppgiftslämnarbördan kan öka exempelvis gällande utredningens förslag att fördela konsumtionsbaserade utsläpp per region, kön, inkomst och andra relevanta socioekonomiska faktorer. Även här krävs en närmare precisering av behoven kring statistikens förbättring innan en säker bedömning kan göras.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, avdelningschef Elisabeth Hopkins, sektionschef Karin Berglind samt handläggare Nils Brown, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

Nils Brown